

DELAVSKA POLITIKA

IZHAJA TRIKRAT TEDENSKO: OB TORKIH, ČETRTHIH IN SOBOTAH

Naročnina v Jugoslaviji znaša mesečno Din 10.—, v inozemstvu mesečno Din 15.—. — Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5 poštni predel 22, telefon 2326. Čekovni račun št. 14335. — Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo. — Ne frankirana pisma se ne sprejemajo. — Mali oglasi trgov. značaja vsaka beseda Din 1.—, mali oglasi, ki služijo v socialne namene delavstvu in nameščencem, vsaka beseda Din 0.50

Štev. 121 • Maribor, torek, dne 22. oktobra 1940 • Leto XV

Katoliški list o revoluciji

Glavno glasilo švicarske katoliško-konservativne stranke, »Vaterland« je te dni zapisalo sledeče značilne besede:

»Ob smrti Trockega je časopisje govorilo o Trockem kot o »permanentnem revolucionarju«. Beseda gre stvari do dna, kajti Trocki je bil v resnici večni revolucionar. Napačno bi pa bilo to večnost videti le v Trockem, kajti revolucionarnost se je v tem vulkaničnem razumniku kazala le kot v kakšnem gorišču. Od leta 1789., ko je stopila revolucija kot zunanje zgodovinsko dejstvo na pozornico evropske celine, je bila revolucija na dnevnem redu vseh držav in preži že 150 let na vsako politično, socialno in versko vprašanje; zgodovinsko razdobje od l. 1789. sem lahko imenujemo dobo permanentne revolucije. Na zunaj je imelo to zlo svoj vzrok pri vladanih, ki jih ni bilo mogoče obvladati; toda najgloblji vzrok sam je ležal in še leži pri vladajočih, ki vladajo brez ljudstva. To se je zgodilo z usmrtno življenjskega živca, ki je vezal svobodo z avtoriteto, to se je zgodilo z zavratnim umorom avtoritete same. — Noben diktator zadnjih 150 let, začeni od Napoleona do najnovejših, ni mogel revolucije notranje premagati. Zmaga nad revolucijo je možna le z novim duhom. Dokler se ta duh ne bo usidral v politične, socialne in gospodarske zadeve, bomo živeli v stalni revoluciji; »permanentni revolucionar« je mrtev, permanentna revolucija je pa bolj živa kot kdajkoli poprej.«

Iz članka torej vidimo, da so švicarski klerikanci res napredni ljudje, ki znajo pravilno misliti.

Italijanski list svari

Pred prezgodnjimi načrti o novi ureditvi Evrope.

Uradno fašistično glasilo »Popolo d'Italia« svari pred prevelikim govorjenjem različnih ideologov o bodoči preureditvi Evrope. List pravi, da mora z vojno pričeta revolucija ne samo pomesti z nadvlado denarja, ampak tudi z meščanskimi ideologijami. Z načrtom o Panevropi je treba še počakati. Nobena velika sila v zgodovini še ni bila osnovana na ideološki podlagi, ker se življenje narodov ne razvija po določenem programu, ampak igrajo pri tem vedno nepredvideni činitelji glavno vlogo. List zaključuje svoja izvajanja, da gre zdaj predvsem za dosego zmage in da kakor je bila nekoč rimska in grška kultura, tako bo tudi obstojala fašistična kultura.

Viharji in naša strokovna internacionala

Vojni in ideološki vihar je močno zadel tudi delavsko in nameščensko strokovno gibanje. Strokovna internacionala, ki je imela do padca Francije svoj sedež v Parizu, se je preselila v Anglijo. Politične razmere v nekaterih državah in vojna, kakor znano, so onemogočile delovanje svobodnih strokovnih organizacij, kljub temu internacionala združuje v svojem okrilju centrale strokovno organiziranega delavstva 14 držav, ki tvorijo jedro delavskega gibanja. Milijunska armada organiziranega delavstva in nameščenstva bo težko krizo prebolela v junaštvu in zaupanju na svojo bodočnost. Vanjo se ozira tudi proletarijat, ki danes ne more vršiti svojega organizacijskega dela.

Ameriško vojaško odposlanstvo, ki je namenjeno v Anglijo, da se spozna z novimi načini bojevanja, je prispelo v Lisbano, od koder bo z letali odšlo v Anglijo.

Nemčija in Italija na Balkanu

Turčija in Grška

V območju petrolejskih vrelcev je romunska vlada odredila izselitev prebivalstva in bo to področje izključno pod nadzorstvom nemške vojske. Nemška vojska bo preobrazila romunsko vojsko tako, da bo preko zime okrog 700 tisoč mož na novo izvežbanih, opremljenih in pripravljenih. Reka Prut ne deli več SSSR od Romunije, ampak od interesnega področja Nemčije, ki se razteza na ves Balkan, v kolikor ni ta življenjski prostor podeljen med Nemčijo in Italijo. Za dejstvo samo ni važno, ako je ta razdelitev interesnih področij izvršena v dogovoru in sporazumu med državama osi in SSSR ali ne.

Urejevanje tega življenjskega prostora na Balkanu je začelo takoj, čim je nemška vojska zasedla in zavarovala vzhodno mejo tega življenjskega prostora ob Prutu.

Govori se, da bo nemška vojska prispejala tudi v Bolgarijo. Baje bi utegnil biti njen prihod v zvezi s stremljenjem Bolgarov, da dobe izhod na Egejsko morje čez ozemlje Grške. Dejstvo, da so Angleži na poziv svoje vlade zapustili Romunijo in da se sedaj pripravljajo na odhod tudi iz Bolgarije, opravičuje tako domnevo.

Med tem pa se ugiha, kaj bo z Grško in Turčijo, ki stojita sedaj naenkrat v središču svetovnega zanimanja. Grška in Turška imata angleško jamstvo. Turška je celo zaveznik Anglije. Na naslov obeh držav čitamo v nemških in italijanskih listih neprestane pozive, da naj spremenita svojo politiko. Zadnje dni pišejo nemški listi, da proti Grški in Turčiji nimajo ničesar, da je razmer-

je do teh držav normalno, pristavljajo pa, da bosta Italija in Nemčija znali preprečiti vsako angleško akcijo v njunem življenjskem prostoru. S tem v zvezi se omenja konferenco angleških poslanikov balkanskih držav, ki se je te dni vršila v Carigradu in pa prihod angleškega vojnega ministra Edena v Egipt. Zlasti ime Edena, ki je znan kot zelo ogorčen nasprotnik Italije, služi časopisom osi kot podlaga za domnevo, da gre za angleško akcijo v Turčiji in Grški ter Egiptu.

Kaj bi sledilo, ako bi se Italija in Nemčija prepričali, da se v zvezi z Edenovim potovanjem res nekaj pripravlja, se ne ve. Znano pa je, da sta smatrali Turčija in Grška za potrebno izvršiti celo vrsto obrambnih ukrepov in zlasti pisanje turških listov razodeva, da presoja položaj tam doli resno.

V Moskvi zanikajo, da bi se vodili kakšni razgovori s Turčijo ali ostalimi balkanskimi državami v pravcu sklenitve neke vojaške zveze, dasi se vrše neki razgovori med SSSR in Turčijo. Na vsak način pa stopa vprašanje Dardanel v ospredje čim bi bila postavljena Turčija pred kakšno odločitev. Turčija pa ne zanika, da razgovarja z Grško in da smatra varnost Grške kot svojo lastno varnost.

Položaj na Grškem je tak, da je vlada odločena ohraniti nevtralnost in braniti neodvisnost. Toda nemški tisk pripominja, da — zlasti kar se tiče Turčije — ne istoveti režima z narodom, narod po mnenju nemškega časopisa hoče nekaj drugega, kot pa režim. Režim in narod sta samo v Nemčiji in Italiji eno in isto. Razmerje sedanjega

grškega režima do Italije je bilo določeno v času venezelistične vstaje. Venizelos je iskal in našel oslon v Italiji, bil pa je premagán in na prestol se je vrnila kraljeva rodbina, ki je več let preživela v prognanstvu v Angliji. Pred nekaj meseci pa smo čitali v listih, da je bil sinu grškega prestolonaslednika za botra italijanski prestolonaslednik. V koliko morejo taki politični in osebni razlogi vplivati pri določanju stališča Grške v trenutku, ko Italija in Nemčija urejeta svoj življenjski prostor na Balkanu, bomo šele videli. Ne more se prezreti pisanja nemških in italijanskih listov, ki so napovedali za bližnjo bodočnost spremembo režima v Grški. Grška vlada je te vesti odločno zanikala, ne da bi navedla kaj je pogrešnega v nemških in italijanskih računih.

Zaenkrat kaže Grška odločnost, da ne bo menjala svoje politike. Njena vojska je v pripravljenosti, Turčija pa gomila svoje čete ob meji Bolgarije in na področju Dardanel.

Odnosaji med Nemčijo in Jugoslavijo se ne bodo spremenili

Nemški tisk odločno zanika, da bi se moglo kaj spremeniti v odnosajih med Nemčijo in Jugoslavijo. Stiki med obema državama so normalni, da celo prijateljski.

Mussolini nadzira čete v Reki.

Te dni prispe na Reko Mussolini, da pregleda ondotne garnizije, kakor je pred tednom dni pregledal 11. armadni zbor italijanske vojske ob zapadni meji Jugoslavije.

Bombni napadi letal

Nemško vojno poročilo

Z dne 19. t. m. omenja, da so podmornice zadnje dni potopile 31 sovražnih parnikov s skupno tonažo 173.650 ton. Kljub neugodnemu vremenu so letala nadaljevala z napadi na London in jim je uspelo razdejati vodovod, težko poškodovati neko tovarno orožja in povzročiti hudo razdejanje v nekem vojaškem taborišču, kjer so bili zadeti zbrani vojniki in topovi. Tudi v noči na 19. oktobra so letala napadla London, potem pa tudi Liverpool in Birmingham, kjer je izbruhnilo mnogo požarov. Nemške pomorske sile so znova minirale britanske obalne vode. — Angleški brzi čolni so se skušali približati nemškim ladjam. Nemški topovi so uspešno bombardirali Dover. Uporabljajo se nove vrste bomb. Vrženih je bilo več stotisoč kilogramov takih bomb. Angleška obramba je bila slaba.

Dne 20. oktobra poroča nemško vrhovno poveljstvo, da je bilo v noči od 19. na 20. oktober potopljenih 17 sovražnih ladij s skupno 110.000 tonami. Podmornice so potopile v zadnjih dneh 43.000 ton brodovja. Kljub neugodnemu vremenu so bile vržene bombe iz letal na London in to zlasti ponoči. Zadeti so bili doki, plinarne v Greenwichu, tovarne letal, vodovod in železniške naprave. Eksplozije so bile tako močne, da so plameni švigali 1000 m visoko.

Angleška vojna poročila.

Angleška letala so v noči na 19. oktober metala bombe na ladjedelnice v

Kielu in Hamburgu, tovarno aluminija v Läneuu, tovarno orožja v Dortmundu, na rensko pristanišče v Duisburgu, na tovarne postaje v Schwertenu, Osnabrücku in Dortmundu. Vsa letala so se vrnila.

V noči na 19. oktobra je imel London 11 urni alarm. Povzročena škoda ni bila večja, kot v prejšnjih treh dneh. Nemci ne napadajo več v velikih skupinah, ampak posamezno, da zmanjšajo zgube letal.

Angleška letala so 19. t. m. napadla norveško letališče v Tromsøju. Povzročeni so bili požari, ena ladja je bila zadeta, letalo pa je moralo pristati na švedskih tleh.

Na Kanalu je bil topniški dvoboj. Angleška ladja »Girl Mary« je bila potopljena.

Iz Amerike prihaja sedaj že dvakrat toliko letal, kot pa so znašale angleške zgube v zadnjih tednih.

Ruski komentariji o letalskih napadih na Anglijo.

Moskovski časopis »Rdeča zvezda« komentira zadnje napade na Anglijo ter ugotavlja, da nemško letalstvo ni moglo ponoviti uspehov, ki jih je doseglo v Franciji in Poljski, to pa iz razlogov, ker se je angleška obramba v zadnjem času zelo izpopolnila. Angleško letalstvo pa je celo v protiofenzivi težko poškodovalo vsa pristanišča vzdolž francosko-belgijske obale in tako začasno onemogočilo vdor v Anglijo. Angleška industrija dosedaj sploh še ni utrpela večjih izgub in ni bil v nobeni tovarni

ustavljen obrat. Nemško letalstvo ni moglo izkoristiti premoči v zraku zaradi stalnih dobav Amerike.

Vojna v Afriki

se omejuje še vedno samo na letalstvo.

Italijani napadajo z letali Aleksandrijo in Kairo, Angleži oporišča Italijanov v Libiji in v Abesiniji železniško progo. Poročila o povzročni škodi si nasprotujejo.

Napadi Italijanov na Perzijski zaliv.

Več italijanskih težkih bombnikov je dne 19. t. m. ponoči napadlo angleški petrolejski center na otočju Bareinu v Perzijskem zalivu. Letala so preletela 4.500 km dolgo pot in so z uspehom bombardirala zaloge petroleja in naprave. Izbruhnili so ogromni požari. Naprave na otoku so take, da je mogoče natočiti 1000 ton bencina na uro.

Japonci napadajo birmansko cesto

Promet ni prekinjen.

Japonska letala so začela z velikimi napadi na birmansko cesto. Kitajska vlada je ukrenila vse potrebno za naglo popraviljanje ceste, v kolikor bi bila razdrta. Promet se vrši ponoči, nevidno za Japonce, ker nočni napadi na cesto v gorovju niso mogoči.

Sto nadaljnjih uglednih Nizozemcev interniranih. Nemško časopisje prinaša nemško uradno poročilo o internaciji 100 nadaljnjih prominentnih Nizozemcev. Poročilo pravi, da bodo sledile nadaljnje internacije ob strani nemških oblasti, če ne bo nastopilo izboljšanje v ravnanju z Nemci v Nizozemski Indiji.

Podpis trgovinskega sporazuma z Nemčijo

Dne 19. oktobra je bil podpisan protokol o 12. zasedanju jugoslovansko-nemškega gospodarskega odbora, na katerem je bil sklenjen novi trgovinski sporazum z Nemčijo.

Z novim sporazumom je povišan tečaj nemške marke od 14 din na 17,30 din, ukinjen dosednji preferencialni sistem in razdeljena količina blaga, ki prihaja v poštev za naš uvoz iz Nemčije in naš izvoz v Nemčijo.

Kaj pomeni preferencialni sistem za nas, izvemo iz govora zunanjega ministra dr. Cincar Markovića. Ureditev naše trgovine z Nemčijo na podlagi preferencialnega sistema datira iz leta 1934 in je veljala do sedaj. Nemčija nam je spričo nizkih cen poljedelskih pridelkov priznala ugodnostne cene pri nakupu industrijskih potrebščin v Nem-

čiji, tako da je na podlagi tega bilo mogoče pri prodaji naših poljedelskih proizvodov v Nemčijo vsaj posredno doseči nek dobiček. Na račun tega preferencialnega sistema smo prejeli od 1. 1934 do danes 800 milijonov dinarjev. Ta ugodnost sedaj z novo pogodbo odpade in Nemci se obvežejo, da bodo pač dobavljali svoje blago po tistih najnižjih cenah, po katerih ga bodo mogli.

Komentar zunanjega ministra.

Zunanji minister je pristavil, da ni samo gospodarsko sodelovanje med Jugoslavijo in Nemčijo rodilo mnogo dobrih sadov, ampak tudi politično sodelovanje in da nadaljevanje in ojačanje take politike sodelovanja ni nič na poti, ker danes odgovarja tudi obojestranskim dobro razumevanim interesom.

Stanovanjska zaščita — neodpovedljivost stanovanja

za dobo enega leta.

Izšla je uredba o zaščiti stanovanjskih najemnikov. Hišni lastnik sme odpovedati najemniku stanovanje ali lokal samo v teh le primerih: ako rabi prostore za svoje oženjene otroke, ako hoče zgradbo porušiti, ako najemnik zaostane z najemnino en mesec, ako najemnik izkorišča prostore v druge svrhe kot pogojeno, jih oddaja v podnajem, ali namerno, ali pa iz malomarnosti kvari, ako živi najemnik ali njegovi svojci nemoralno, ako so bili

najemnik ali njegovi svojci obsojeni, ker so se kakorkoli pregrešili proti hišnemu lastniku in njegovim domačim. Neodpovedljivost stanovanja velja ne samo za trenutnega lastnika hiše, ampak tudi, ako hiša menja lastnika. Uredba velja za eno leto. V zvezi z uredbo o prepovedi povišanja najemnin, pomenja gornja uredba izpolnitev zaščite stanovanjskih najemnikov in jo je treba pozdraviti.

Kaj bo z bombažem iz Turčije?

Posvetovanja o nakupih bombaža v inozemstvo, zlasti v Turčiji, so že davno za nami in pred poldrugim mesecem je bilo javljeno, da je bombaž kupljen ter takorekoč že na potu v Jugoslavijo. O tem bombažu pa ni sedaj niti duha, niti sluha. Tovarne nadalje omejujejo obratovanje. Spričo zapletov, ki so sedaj začeli tudi na Balkanu, izgleda, da z

dobavo bombaža iz Turčije ne bo nič. Ali ne bi merodajni pojasnili, kako je s to zadevo, na katere ureditev čaka na tisoče tekstilcev in njihovih rodbin? Nadalje bi radi vedeli, kako je z bombažem, ki sta ga svoj čas zadržali Italija in Nemčija in se je reklo, da bomo ta bombaž gotovo dobili.

SSSR zanika

Vlada v Moskvi sploh ne daje nobenih izjav o svetovnopoličnem položaju, ampak se omejuje samo na zanikanja vesti, ki jih razširita radio in časopisje, v kolikor se v teh vesteh vpleta ime SSSR v kakšne mednarodne politične kombinacije.

Te dni je zanikala moskovska vlada vest, da je nameravana v Moskvi konferenca Nemčije, Italije, Japonske in SSSR. Nadalje je poročevalski urad Tass zanikal vse vesti, ki so krožile v svetu, da so sovjetske čete vdrle v Romunijo in da je neka ruska vojna ladja potopila neko romunsko ladjo.

Gospodarsko sodelovanje z osnimi silami

Kaj pravijo v Berlinu o sodelovanju SSSR.

Sedaj se vrše gospodarska pogajanja med Nemčijo in Italijo v Berlinu. Italijanski tisk poudarja ob tej priliki, da se je gospodarska pogodba med Nemčijo in Rusijo dobro obnesla in da bo Rusija sodelovala z osnimi silami tako na zahodu z Nemčijo in Italijo kakor na vzhodu z Japonsko v smislu novega gospodarskega sistema, kar bo prinašalo tudi politično korist. Rusija je že v tem letu izvozila za več sto milijonov mark surovin v Nemčijo.

Doma in po svetu

Slovenski fantje in dekleta ter ZZZ. — Med odseki Slovenskih fantov in deklet ter ZZZ v Sloveniji se vrši na inicijativo politikov anketa o sodelovanju med slovenskimi fanti in ZZZ. Izdana je bila posebna okrožnica, ki je dala inicijativo za razgovore. Slovenski fantje tudi niso zadovoljni s svojim imenom. Večina je za bivše staro ime »Orel«. Nekateri so za to, da bi se imenovali »Rožanci«, to je, prav narodno, kakor označujejo pri nas fantovske korenjake. Glavno dejstvo pa je to, da sta obe organizaciji prišli v svojih pogajanjih tako daleč, da so fantje pripravljene sodelovati za ZZZ in jo tudi štiti, če bo treba. V ta namen si medsebojno pošiljata že tudi delegate na skupne seje. Iz te konstatacije »Slovenskega delavca« je razvidno, da je imel apel politikov na ti dve nepolitični organizaciji vpliv.

Ne razumeta se. Slovenec — že par dni priobčuje v prevodu članek francoskega novinarja Andre Mauroisa o vzrokih vojaškega zloma Francije. »Slovenski dom« pa je Andre Mauroisa napadel, ker je — žid. *... ..*

1 židovski dijak se sme vpisati na srednjih šolah v Sloveniji v letošnjem letu in sicer v Murski Soboti, vsi ostali otroci, ki imajo židovsko mater in očeta so od studija izključeni.

Cena madžarske in naše koruze. Na madžarskem so maksimirali cene koruzi. Te cene rasejo od oktobra do maja 1941, in sicer od 14,20 pengov do 21,95. V naši valuti znaša ta cena za meterski cent od 123 in do konca roka 190 dinarjev. Pri nas pa velja taka koroza (nova sušena) že sedaj meterski cent 270 dinarjev. Dadovedni smo, kakšne bodo cene pri nas spomladi?

Cena vsem vrstam špirta se je te dni ponovno dvignila in sicer špirtu za mešanje bencina za din 1.— pri kg (od din 9.— na din 10.—), rafinirani špirit stane din 16,80 za hektolitersko stopnjo, gorilni špirit pa din 15,50 za hektolitersko stopnjo.

Kapitalisti se gredo zadržanje. Konferenca usnjarskih podjetij v Sloveniji je sklenila ustanoviti nabavljalno zadrugo usnarjev, ki se bo pečala s preskrbo surovin tovarnam. Kdo bi si mislil, da bodo najhujši nasprotniki zadržarstva — industrijci, še nekoč postali zadržarji.

40 letnico obstoja šole za gluhe je te dni proslavila šola v Ljubljani.

15 vagonov pelinovega listja je uničil požar v tovarni za pridelavo eteričnega olja blizu Stona na polotoku Peljašcu v Dalmaciji. Škode je 300.000.— din.

Nov španski zunanji minister. Dosedanji notranji minister Serano Sunner, ki je bil nedavno tega na obisku v Berlinu in Rimu, je postal zunanji minister. Novi minister je odredil, da bodo poslej falangisti vodili špansko zunanjo politiko in zastopali Španijo v inozemstvu. Italijanski tisk pozdravlja imenovanje Sunnerja in pravi, da je sedaj končno padlo zagrinjalo na španski pozornici.

Vodja nemške policije Himmler je prispel v Španijo. Njemu na čast bodo priredili v Madridu veliko bikoborbo. Te dni pa je v madridski areni koncertirala nemška vojaška godba pred 30.000 poslušalci.

Velike povodnji so hučo prizadele Španijo, zlasti Katalonijo in južno Španijo.

Nov rudnik boksita. V št. Ilju pri Velenju so pred kratkim začeli kopati boksit. Zaenkrat je pri tem delu zaposlenih 35 delavcev, ki obratujejo v treh izmenah. Rudo prevažajo z avtomobili na kolodvor v Velenju, odkar jo odpremo v Nemčijo. Kakor se zatrijuje, pridobivajo v Nemčiji iz te rude prvovrsten aluminijum, ki se rabi za letala. Na tem kraju so že večkrat poskušali s pridobivanjem rude, do rednega obratovanja pa poprej ni prišlo. Tudi na Rudnici pri Sv. Janezu v Bohinju so lansko leto ponovno začeli s kopanjem boksita, pa so po nekaj mesecih kopanje opustili, dasi so tam kopali rudo tudi v času svetovne vojne.

400.000 hektarjev plodne zemlje je ostalo letos neobdelane na Hrvaškem, tako trdi »Gospodarska sloga«.

Dijaški hotel so uredili v Beogradu, imel bo 100 postelj. Dijaki plačajo za posteljo po din 5.

Bombna eksplozija v Zagrebu. V zagrebškem izseljeniškem komisariatu je v noči na 20. oktobra eksplodirala precej primitivno narejena bomba. Nek moški je bil lahko ranjen. Bombe polagajo v današnjem času ljudje v tuji službi.

Hajduk Draža Gligoričević, ki so ga vjeli pri Despotovcu je imel 160 pomagačev. Nekateri pravijo, da so mu pomagali pri vršenju njegovih zločinov, ker so se ga bali, kakor se večkrat zgodi v življenju, da kdo iz bojazni podpira zločince.

Načrti osi v Romuniji. »Exchange Telegraph« meni, da bodo v kratkem v Romuniji izvršeni tile načrti: 1.) Zgraditev pomorskega oporišča v Konstanci po Italijanih; 2.) zgraditev pomorskega oporišča v Mamaji po Nemcih; 3.) zgraditev utrd v Galacu; 4.) zgraditev vrste letališč na romunskem bregu obmejne reke Prut.

Romunija bo prevzela stroške za vzdrževanje nemških čet. Kakor poroča »Exchange Telegraph«, je romunsko finančno ministrstvo v ta namen že dalo na razpolago kot prvi obrok vsoto 14 milijonov lejev.

Vojni in propagandni filmi v Italiji. V Italiji je izšel dekret, po katerem so dolžna vsa kino-podjetja uvrstiti med svoj program vojne in propagandne filme.

Obsodba za veleizdajo pred sedanjo vojno. DNB javlja iz Berlina, da so bili obglavljeni Karel Hofmann, Erich Schulz in Willi Tosch, vsi iz Gdanska ter Hermann Chill iz Danzig-Ohra, ki jih je obsodilo Ljudsko sodišče zaradi priprave veleizdaje in zaradi zločina po zakonu o razstrelivih na smrt. Obsojeni so bili člani tajne organizacije, ustanovljene pred začetkom vojne izven Nemčije, ki je hotela s terorjem in sabotažo slabit udarno silo nemške vojske in vreči nacionalno-socialistični režim v Nemčiji.

Obglavljeni škodljivci naroda v Nemčiji. Zatemnitev mest v Nemčiji izrabljajo zločinski tipi za svoje temne posle. Sodišče jih prav strogo preganja. Nemški listi javljajo, da je bil dne 8. oktobra obglavljen v Magdeburgu Paul Heibt, ki je na glavnem kolodvoru v času zatemetnitve kradel kovčge in zaboje. Nadalje so bili obglavljeni Josef Pastuscherk in Leopold Mojeszczyk, ki so v noči dne 11. majnika v Tešinu vlomili v stanovanje nekega trgovca ter poskusili tam krasti, poleg tega pa so težko ogrožali trgovčovo ženo z nožem. V Magdeburgu je bil nadalje obglavljen Heinz Leister, katerega je izjemno sodišče obsodilo kot škodljivca naroda na smrt, ker je tudi na glavnem kolodvoru izrabljaj zatemnitev ter ponovno kradel kovčge in poštne pakete.

Češka pevka v Berlinu. Te dni je nastopila v berlinskem gledališču »Admiralspalast« ponovno češka pevka Jarmila Kširova v glavni vlogi Leharjeve opere »Vesela vdova«. Pevka je žela tudi lansko leto velike uspehe v Berlinu in Monakovu.

BRESKOV Cvet

Starokitajska dramska pesnitev neznanega avtorja iz XIII. stoletja.

Prevedla: Fran Žižek in Ivan Potrč.
Pesmi: Alojz Gradnik in Tone Maček.

6]

Breskov cvet: Sestra, samo nekaj še povejte: Je stár in zoprni?

Krizantema: Ah kje, mlad in lep je, da vas kar zavidam za moža.

10. prizor.

Krizantema: Gospodična, tu je Lju-jen-ming!
Student: Kaj ste kot trepetlika v vetru, gospodična! Sem jaz vam strah nagnal v kosti? Stopite bliže, da se seznaniva.

Breskov cvet: Ne izdajte me! Ste slišali...? Tu je nekdo. Vsa se tako bojim...

Student: Temna noč je zunaj, kdo tod bi kolovratil! Sama sva, jaz in ti, presladki Breskov cvet. Nič skrbi, nikdo ne prisluškuje, nikdo naju ne moti v najini ljubezni. Pomladni veter diha čez pokrajino, tebi pa se smehljajo oči, ko cvetke na travnikih, ko jih je sonce obsijalo. Mesec boža ti lase in lica so ko breskve žametne, ustne ko temne mačke. Vem, jaz nisem vreden, da bi v ljubezni se sklonilo k meni srce tvoje. Reven sem in beden, ti pa bleščeča hčerka si bogov...

Breskov cvet: Ne boš zapustil to dekle, nikoli ne pozabil name, Lju-jen-ming?

Student: Saj nisem Lju-jen-ming!

Breskov cvet: Da nisi Lju-jen-ming? O groza!

Student: Čakala si draga. Tvoj dragi sem, to ti prisegam, čeravno nisem Lju-jen-ming.

Breskov cvet: Gorje mi, izgubljena sem. Zakaj ste me tako razklali? Vzljubila sem, a niste Lju-jen-ming.

Student: Nisem te prevaril, draga. Saj mi boš ostala žena. Naj ti svojo povest povem. Čang-žuj-čing sem, potujoč student. H končnim izpitom se odpravljam v glavno mesto. Če mi bo sreča naklonjena, se bom povrnil čez leto dni in povedel Breskov cvet kot mandarinovo gospo na svoj dom.

Breskov cvet: Kako ste zašli sem?

Student: Zajela me je noč in v samostanu sem si hotel najti prenočišče, kjer je najlepše dekle križalo mi pot. Zahvaljena ti noč, zahvaljeno naključje muhasto. In kdo si ti, dekle predrago?

Breskov cvet: Hčerka mandarina Li-jen-šija. Moj oče leto že in dan orožju služi in je cesarjev kruh. Ah, kdaj, kdaj te vojne nesrečne bo že enkrat kraj! Trgovca Lju-jen-ming mu je posodil deset srebrnikov za pot. Oče se ni vrnil. Zoprni in odvratni Lju-jen-ming pa je zahteval denar z obrestmi, ki ga ni, ali pa mene v zakon. Zato prišla sem v samostan nocoj. In to blazino...

Student: To blazino?

Breskov cvet: Bi darovala Lju-jen-mingu v znak, da sem njegova.

Student: Breskov cvet, ti sladka moja ženka, a zdaj je ta blazina moja, samo moja.

Breskov cvet: Na, vzemi jo... ko svojo. Krizantema (ki je prisluškovala): Srečni Breskov cvet!

11. prizor.

Bogataš: Au... oh... au, au, au... to je bila noč! Dokler bom živ, je ne pozabim. Najprej so me zbili, potlej pahili v neko luknjo, nekako čumnato za oglje. A ko sem prosil, da privedejo mandarina, so se režali in krohotali, da spi. Mandarin da spi tačas, ko se jaz dušim v razbojniški luknji! Mandarin sploh nebi smel spati! Mandarin bi moral skrbeti, da se nam poštenim in odličnim meščanom nič zlega ne zgodi. Pri tožim se, pri samem cesarju se pritožim. Te pasje luknje jim ne pozabim! Au, moja glava! Vang, daj mi mokro obvezo na glavo! To vsaj malo hladi. In pri priči mi pokliči to strašilo, to prednico samostana Večne čistosti. Au, au!

Prednica: Dobro jutro, spoštovani Lju-jen-ming. Dovolite, da vam častitam prva.

Bogataš: Hvala. Čestitati, zakaj?

Prednica: Minule noči sreča vam seva iz oči. Saj ste najsrečnejši mož na svetu. In nevesta vaša, golobička, ta še gotovo spi in sanja sen o srcu svojega draga.

Bogataš: Spi? Lepo!

Prednica: Saj dolgo ni zaspala... kako bi? Tudi srečni ženin ni zapustil samostana, preden ni bil velik božji dan.

Bogataš: Ne vezite otrobov, stara!

Prednica: Stara???

(Dalle prihodnjil.)

Iz naših krajev

CELJE

Krojaški pomočniki

Po neuspelih pogajanjih, ki se vlečejo že od maja, so poklicali krojaški pomočniki organizirani v Osrednjem društvu oblačilnih delavcev, podružnici v Celju, k posredovanju oblast. Razprave na mestem poglavarstvu niso dale pozitivnega uspeha. Gg. mojstri oziroma njihovi predstavniki, je stal na stališču, naj sprejmejo krojaški pomočniki vso težino sedanje gospodarske krize na svoja ramena. Vse dokazovanje, da že pred draginjskim valom niso odgovarjale mezde za skromno življenje, še manj pa danes, ko je dokazano, da so porasle cene življenjskih potrebščinam gotovo za 50 odst., je naletelo na odpor. Mojstri so pač sklenili na svojem sestanku, da naj trpe krojaški pomočniki 30 odst., mojstri kot gospodarstvo močnejši pa dajo 20 odst. povška. Seveda te 20 odst. ne bodo trpeli oni na svojem dobičku, pač pa bodo povšičo zaračunali stran- kam.

Čudimo se mojstrom, da mislijo na ta način izrabljati svoje pomočnike. Eno je treba povedati gg. mojstrom že danes, da pomočniki odklanjajo milostino, ampak zahtevajo za svoje delo plačilo.

Pomočniki delajo za mojstre in ne obratno. Trdno smo pa prepričani, da je velika večina mojstrov, ki priznavajo svojim pomočnikom upravičenost po zboljšanju plače in da bodo to tudi storili ne glede na to, kaj bo reklo par mojstrov, ki ne čutijo za delavstvom.

Svobodne delavske in nameščenske strokovne organizacije so v posebni deputaciji izročile županu spomenico, ki navaja zahteve po radikalnih ukrepih, da se zaščiti življenjski interesi delavcev in nameščencev. Pričakujemo, da bo župan podvzel takoj primerne ukrepe in da se bo tiče zboljšanja mezd in plač, dal kot prvi dober vzgled ostalim poslodavcem mesta Celja. Danes še vedno tožijo mestni delavci, da se zaposleni po raznih mestnih podjetjih, da se niso dobili narasli draginji primerno povzvišanje prejemkov. Meščansko časopisje je stalno pri- našalo novice, za koliko je mestna občina po- višala mezde in plače, pa še danes ni nič stor- jenega. Zadnja občinska seja je povzročila pre- jemkov svojim delavcem in nameščencem eno- stavno odstavila z dnevnega reda. Čudimo se temu. Dejanja naj bodo v skladu z obljubami.

Milostljivost in trgovski vajenci. Na trgu vi- dimo dnevno milostljivo nekega trgovca, da za njo pa hodi vajenec s košaro. Menimo, da ne spada k trgovski izobrazbi. Če milostlji- va ne more sama nositi košarice, naj si pa vzame s seboj služkinjo, vajenec pa spada v trgovino.

Tlakovanje Vodnikove ulice bolj počasi na- preduje. To delo bi bilo treba pospešiti, dokler trajajo še lepi dnevi. Marsikdo je že vprašal, zakaj je cestišče tako ozko. Ali bi se ne dalo razširiti? Treba bi bilo deloma podreti vilo šolskih sester, v kolikor onemogoča razširitev ulice.

Letalski napad se bo vršil prihodnje dni. Po- zivamo prebivalstvo, da se drži točno razgla- senih predpisov.

Seja »Vzajemnosti« bo v torek, dne 22. t. m. Pričetek točno ob 20. uri. Dnevni red zelo va- žen. Vabimo, da se vsi odborniki brez izjeme seje udeležijo.

HRASTNIK

Rudarsko zborovanje

se bo vršilo v torek, dne 23. t. m. ob 3. uri popoldne v dvorani Konzumnega društva, ka- terega sklicuje tukajšnja podružnica »Zveze rudarjev«. Na dnevnem redu bo tudi poročilo o zadnji mezdni razpravi pri TPD v Ljubljani. Poroča centralni tajnik S. Arh iz Zagorja. Pri- pominjamo, da je na to zborovanje povabljen tudi tajnik NSZ g. Makše Božidar. Dasi se na poročilo S. Arha popolnoma zanesemo, vendar upamo, da bo tako medsebojno kontrolirano poročilo služilo le dobri stvari, kajti enostran- sko poročilo, ki smo ga čuli do sedaj ne moremo smatrati za povsem verodostojno. Ru- darji vabljeno! — Družnost!

Kako so zborovali. Dne 16. oktobra se je vr- šilo v gostilni g. Birtiča rudarsko zborovanje, na katerem je poročal tajnik narodnih g. Mak- še, dasi je zborovanje sklicalo načelstvo II. skupne rudarske zadrage. Ne bomo se spu- ščali v podrobnosti tega zborovanja in ga tudi ne bi omenjali, da nismo čuli stvari, ki ne odgovarjajo dejstvu. Govorilo se je ne- kako tako-le: Najprvo sem govoril jaz, nato jaz in končno zopet jaz! Govor ostalih je bil le dopolnilo tega jaza. Ni torej čuda, da so na- vzočji na taka izvajanja tudi temu primerno reagirali. Morda pa se je v glavah hrastniških rudarjev vendarle začelo malce svetlikati in vse kaže, da so se preveč zanesli na obljube, s katerimi so nas gotovi gospodje še pred kratkim kar obspavali. Obljuba pa dela dolg in kdor ga ne poravnava, ostane pač dolžnik, ki se ga terja. Izgovor na druge, češ, da zav- rajajo delo, je več kot piškvaj, zlasti če pomi- slimo, da so ti »drugi« že vodili za rudarsko delavstvo gigantske borbe in jih tudi ugodnej- ši sami zaključili kot pa s takimi pomagaci- ni dovolj, da človek ve o premoči vsem zna- no dejstvo, da se lepo sedi pri peči, ki jo okrepi žareče črno kamenje, tistim pa, ki ga kopljejo, pa poveš nekaj fraz, morda tudi ka- tero o izdajstvu in živijo! Tako vsaj je bilo nekaj časa sem. Demagogija je triumfirala na- stvarnostjo. In to se vsem bridko mašuje! — Rudar.

KRANJ

10.000 iskalcev sreče je bilo na tomboli dne 20. t. m. Upajmo, da so gasilci dobro od- rezali.

MARIBOR

Gobarji so imeli letos slabo sezono. Sedaj se jim je vendarle malo odprla v gozdovih Dravskega polja. Ze par dni jih je jutranji ptujski vlak kar poln. Vozijo se do Cirkovc ali do Sv. Lovrenca in tam se potem razkro- pijo po gozdovih okrog Strnišča, kjer so pre- ceji obilno natošene jesenske »snežnice«. — Nabiranje je bilo sicer malo zažrejeno, ker je bilo v začetku preteklega tedna še pretoplo in so se že v mladih gobicah zaredili črvi, ta- ko da je bilo treba že par ur pridne hoje in iskanja, predno je bil nahrbtnik vsaj do pol-ovice napolnjen. Med gobarji imajo seve- večje ženske, predvsem gospodinje naših želez- ničarjev iz Studenc in Pobrežja, ki se kar po ves dan mudijo po gozdu, kjer tudi žužinajo svojo skromno malico in se potem z večernim vlakom vračajo domov z več ali manj bogato boro. Sedaj ko bo pritisnil mraz, bo baže že boljše za te gobarje po gozdovih Dravskega polja. Marsikateri revni rodbini je tudi ta hrana dobro došla odpomoč v tej draginji.

Požrtvovalna služba naših delavcev v Ze- munu. Nemški listi so poročali, da se je več tisoč nemških delavcev prijavilo za brezplačno službovanje v taboru nemških besarabskih iz- seljencev v Zemunu. Niso pa prišli tja samo na pomoč Nemci iz Banata, temveč tudi iz drugih krajev, celo iz Maribora, odkoder se je za to službo prijavilo samo iz ene tekstilne tovarne okrog 20 delavcev, članov tukajšnje podružnice »Kulturbunda«. V tovarni so si vzeli 3 tedenski dopust, ki so ga brez nadalj- njege tudi dobili, saj itak primanjkuje surovin. Dobrodošlo, ako si more kdo najeti kakšno drugo zaposlitev.

Tovarni vlak je iztiril minulo nedeljo zvečer v bližini postaje Poljčane. Osební vlak, ki bi moral po voznem redu prispeti v Maribor ob 22.13 uri, je zaradi železniške nesreče prispel šele ob 24.45 uri. Človeških žrtve ni bilo, pač pa je materialna škoda velika. Kdo je zakrivil nezgodo še ni dognano.

Ukinitev osebnega vlaka na progi Maribor-Prevalje. Železniška uprava je ukinila na progi Maribor-Prevalje osebni vlak, ki odhaja iz Maribora ob 10.40 uri, iz Prevalj proti Mari- boru pa ob 14.55 uri. Vlak je bil ukinjen zaradi vedno bolj naraščajočega železniškega tovar- nega prometa z inozemstvom. Dasi je bilo uki- njenih več osebnih vlakov v Sloveniji, bodo menda obmejni prebivalci najhujše občutili ukinitev tega vlaka na koroški progi, ki je za- stiti služil turistom ob nedeljah in praznikih. Poleg izletnikov pa se je tega vlaka poslužev- valo tudi mnogo drugih potnikov in je bil ves čas dobro zaseden.

Nesolidnost. Brezposelnost je nagnala mar- sikaterega človeka, da je postal iznajdljiv, kar se tiče iskanja zaslužka. Nekateri so prišli na idejo, da je mogoče zaslužiti tudi s prodajaj- njem knjig od hiše do hiše. Tega posla se mo- rejo lotiti samo spretni, okretni ljudje, ki zna- jo tudi rabiti jezik, potem že kaj prodajo, kajti ljudje v splošnem ne kupujejo radi knjig. O nekem takem prodajalcu nam je pripovedoval te dni nek sodrug. Prišel je k njemu in mu ponujal knjige. Sodrug pa se je zanimal za neko knjigo, ki je prodajalec ni imel, pač pa je obljubil, da mu jo bo priskrbel. Čez kakšnih 14 dni je zopet prišel, vendar ne s knjigo, am- pak s prošnjo, da naj mu sodrug plača knjigo v naprej in je zahteval 40 dinarjev. Sodrug je seveda to zahtevo odklonil, rekoč, da bo knjigarja lažje kreditiral prodajalcu knjig, kot pa on, ki ga ne pozna. Teden dni pozneje se je prodajalec knjig zopet pojavil v stano- vanju sodruga in mu prinesel zaželjeno knji- go. Na vprašanje, koliko knjiga stane, je pro- dajalec odvrnil, da 40 din. Sodrug pa je bil toliko previden, da je pogledal ceno, ki je bi- la zabeležena v knjigi in tam je stalo črno na belem, da stane knjiga samo 20 din. Opo- zoril je nato prodajalca in ta je potem po- pustil ceno na 30 din. Tedaj mu je sodrug predlagal, da stopita skupno v knjigarino in če stane knjiga res 30 din, potem mu bo on na- vrget še 5 din. Dotični prodajalec pa ni hotel o tem nič slišati in je odšel s knjigo. Nato je dotični sodrug stopil v knjigarino in tam- kaj res kupil dotično knjigo za 20 din. — Ta slučaj kaže, da moramo biti previdni tudi pri nakupu knjig pri preprodajalcih. Preprodaj- alec pa, ki dela tako nesolidno, da zahteva pri prodaji ene knjige kar sto odstotkov dobička, dela slabo uslugo sebi in svojim sovrstnikom. Ako je bilo že doslej težko prodajati knjige po hišah, bo to odslej še težje, če bodo ljudje vedeli, da se jim hoče s pretiranimi cenami potegniti kožo čez ušesa.

Gradbeno dovoljenje za palačo »Vzajemne zavarovalnice« je te dni izdalo mestno pogla- varstvo. Nova palača bo stala na vogalu drav- skega mosta na Glavnem trgu. Gradbeni stro- ški so predvideni na 8 milijonov dinarjev. Pri- čakovati je, da bodo sedaj, ko je izdano že tudi gradbeno dovoljenje, v kratkem pričeli z gradbenimi deli.

Gradbena dela pri Hutterjevem stanovanj- skem bloku naglo napredujejo. Gradba je na- rasla že do 3. nadstropja, ker delajo stavbinci tudi pri luči, pozno v noč. Dasi se vršilo stav- bena dela s podvojenim silo, bo peternad- stropna zgradba pod streho šele koncem no- vembra.

Huda slana je zadnje dni pobelila polja v mariborski okolici. Posebne škode kmetoval- ci menda ne bodo utrpeli, ker so večinoma vsi poljski pridelki že pod streho. Tako hud mraz pa je bilo v zadnjih letih le redkokdaj zazna- movati v sredini meseca oktobra.

Prizad bo zgradil v Lepem dolu prvo posku- sno postajo za pospeševanje sadjerejstva.

Narodno gledališče. Ponedeljek, 21. oktobra: zaprto. Torek, 22. oktobra ob 20. uri: »Nena- vaden človek«. Red B.

Oklic predsednika občine za prostovoljne prispevke za podpiranje siromakov je bil ob- javljen. Predsednik občine pravi, da bo občina morala vsajati proračun socialnega skrbstva od 4.598.000 na 5.766.000 dinarjev. Ker pa v sedanjem proračunu ni dovolj sredstev, potre- be pa so nuje, prosi občina za denarno pod- poro, kakor tudi za obleko, obutev itd. Naj bi se odzvali vsi, ki imajo in lahko dajo!

Brivski in frizerski pomočniki in pomočnice bodo po sporazumu, ki je bil dosežen minulo nedeljo v Celju dobili malenkostno povšičo mezd. S tem seveda še nikakor ni rešeno pe- reče vprašanje pravilne ureditve prejemkov brivskih in frizerskih pomočnikov in pomočnic, ki so že pred nastopom draginje prejemale ta- ko nizke mezde, da niso mogli izhajati, ako niso dobili kaj prida napitnine. S sedanjo dra- ginjo pa jim je bil prizadejan nov hud udarec. »D. P.« je večkrat povdarila, da bi bilo zelo potrebno spremeniti sedanji mezdni sistem v frizerski stroki tako, da bi prejemale uslužben- ci primerno in draginji odgovarjajočo mezdo, namesto ponižajoče napitnine.

Mojstrski izpit iz pekovske stroke je pred strokovno komisijo položila ga. Kravič Mira, roj. Glas iz Studencev, ki bo v Splitu otvorila lastno parno pekarno. Je to četrta žena v Dravski banovini, ki je položila tak izpit. — Čestitamo!

»Vzajemnost« Maribor bo pričela s svojim kulturnim delom v jesenskem in zimskem ča- su. Predvsem bo priredila predavanja in poučne tečaje. **Otvoritveno predavanje** se bo vršilo v sredo, dne 30. oktobra t. l. ob 20. uri v društvenih prostorih v Frankopanovi ulici 1 (»Delavski dom«). Predaval bo s. Petejan o korporativnem, dirigiranem in načrtnem go- spodarstvu.

Gospodinjski tečaj. Vse sodružice, ki se že- le udeležiti tega važnega tečaja, naj se zgleda v sredo, dne 29. oktobra t. l. ob pol 20. uri v društvenih prostorih v Frankopanovi ulici 1 (»Delavski dom«).

Tečaj za učenje ruskega jezika bo otvorila za svoje člane »Vzajemnost«, čim se pri- javi dovolj obiskovalcev za tečaj. Vpise obisko- valcev se sprejema vsak torek in petek ob pol 20. uri v društvenih prostorih v Frankopanovi ulici 1. Tečaj se bo otvoril začetkom novembra, za to pozivamo vse člane in prija- telje, ki žele postati člani in se učiti tega sve- tovnega jezika, da se pravočasno pripravijo.

Obratna nezgoda. V neki mariborski tekstil- ni tovarni je stroj zmečkal predilcu Žagovcu Ivanu iz Studencev pri Mariboru 4 prste na desni roki. Ponesrečenec se zdravi v tukajšnji splošni bolnišnici.

Ročno blagajno je ukradel 28 letni Ivan Kri- žan v Mlinski ulici trgovcu s kurivom Pistorju in jo skril na dvorišču med dvrmi z namenom, da bi jo zvečer odnesel. Vlomilca pa je na ce- sti aretiran nek stražnik, kateremu je končno pri zaslišanju priznal, da je ukradel blagajno in tudi pokazal kam jo je skril.

RUŠE

V tvornici za dušik d. d. Ruše smo ustanov- il »Nabavljialno zadrugo z o. j.«, ki je včlanje- na v »Savezu nabavljajskih zadruga« v Beo- gradu. Kakor izgleda, se obeta zadrugi lepa bodočnost. Že na ustanovnem občnem zboru so pristopili skoraj vsi družinski reditelji. Tembolj pa je njen obstoj zasiguran, ker se zadruga nadeja raznih ugodnosti od strani tovarne. Ni pa še začela delovati, že jo napadajo. Tudi »Trgovski list« je natisnil dne 4. oktobra: »Pri- povedke g. ing. Teržana«. Vsebinsko tega član- ka delavci resnično pojmujejo kot pripovedke in nam služi kot najboljša reklama za začetek zadruga. Naši zadrugarji so pa prav ponosni na to, da hoče g. ing. Teržan delati za blagor socialnega in gospodarskega napredka in raz- širjati med ljudmi resnično socialno učinkovi- ta spoznavanja. Ozirali se ne bomo na ljudi, ki smatrajo to kot skrajno socialno nevarno in krivo početje. Nadalje je v isti številki ime- novanega lista s podpisom A. Coklina priob- čen članek: »Zadružništvo ne ustvarja ne si- romakov, niti milijonarjev«, kot »potreben od- govor na samohvalo«. Na ta članek odgovarja- mo kot na prvega: Lahko začasno imenujete vse prazno samohvalo kar se tiče zadružništva, ko se še zadružništvo utaplja v veletoku za- sebne trgovine. Kaj pa bo pozneje, ko pride drug čas? Med drugim članek omenja zastop- nika zadruga producentov pšenice na anketi v Beogradu, kjer so sklepali o maksimalnih ce- nah za pšenico, da je predložil kalkulacijo, s katero je hotel dokazati, da vojšodinski pro- ducenti ne morejo odstopiti pšenice izpod din 4 za kg. Ako se ta predlog na dotični anketi ni sprejel, zakaj pa mi konzumenti plačujemo belo moko po din 9 za kg? »Trgovski list« naj le brani svoje in pazi, da ne bodo trgovci brez- poselni, ker bi bilo možno, da se najde kakšen »pravičnik«, ki bi propagiral za »trgovske ba- taljone«. Junak dneva pa je pisec članka: »Pripovedke ing. Teržana«, ki se pod svojimi pripovedkami še podpisal ni. — K. A. (Naslov v uredništvu »Del. Politike«).

LAŠKO

Kdo vse ima v pivovarni besedo? V laški pivovarni je zaposlen neki P. F. Ta gospod v delavski obleki se dela, kot da bi imel v to- varni kakšne očetovske pravice nad ostalimi. Bil je nekaj mesecev član neke mogočne sku- pine na Slomškovem trgu. Od tam je z vsto- pom v pivovarno predsedal in NSZ. Sedaj se nam pa čudno zdi, od kod ima ta gospod do- voljenje, da ima kar na mah nad delavstvom tako komando. Mi mu svetujemo, da naj zo- pet postane kmetijski čuvaj ob živinskih bole- znih, kar je že nekaj bil, pred delom v pivo- varni. — Zavedni delavci.

POSLEDNJE VESTI

Nemško vojno poročilo z dne 21. t. m. pravi, da je neka nemška podmornica dne 20. t. m. potopila 10.000 tonski angleški rušilec v Ka- nalu, razen tega pa še 3 ladje, ki so imele skupno 20.000 ton. Napadi na Anglijo, zlasti na London so bili podnevi in ponoči na 21. t. m. zelo uspešno je bilo bombardirano ustje Tem- ze. V dowerski luki je nemška obalna artilje- rija potopila dve ladji. Angleži so brez poseb- ne škode napadli francosko obalo. Napad na Berlin se je posrečil samo deloma. Zadržeta je bila železnica, promet pa ni bil moten. Sestre- ljenih je bilo 19 angleških in 4 nemška letala.

Angleška letala so v noči na 21. oktober v večjem številu napadla Berlin, toda le posa- mezna so dospela nad mesto. Bombardirala so stanovanjske hiše. Število žrtve med civilisti je precejšnje. Angleži hočejo še nadalje tero- rizirati berlinsko civilno prebivalstvo, pravi DNB, ki dostavlja, da je bil drugi napad An- glezev na Berlin v isti noči zavrnjen.

Angleško vojno poročilo z dne 21. t. m. jav- lja, da so v noči na 21. oktober napadla angle- ska letala ozemlje, ki se razprostira od Sever- nega morja čez vso Nemčijo do severne Italije ter pristanišča ob Kanalu. Napadi so bili us- pešni in povzročena škoda znatna. Sestrelje- nil je bilo 9 nemških in 3 angleška letala, pi- loti pa so se rešili.

V Švici so imeli ponoči na 21. oktober letal- ski alarm. Angleška letala so preletela Švico preko Curiha in Berna. Protiletalski topovi so stopili v akcijo.

Vojna je dosegla višek, pišejo ameriški listi. Bliskovita vojna ni uspela. Začenja utrujevalna vojna, v kateri igrajo veliko vlogo rezerve, ki jih dobiva Anglija iz Amerike. Taki vojni pa je Anglija docela dorasla. (Reuter.)

Zatemnitev je odredila romunska vlada v Bukarešti in v petrolejskem ozemlju. Izdani so strogi ukrepi z preprečenjem sbotaže v želez- niškem prometu.

Romunska mladina bo morala biti v mladins- ki organizaciji »Železne garde« od 10. do 18. leta.

Turški poslanik ni imel tajnih razgovorov s Stalinom, poroča Tass.

Turški parlament se bo sestal 1. novembra. Pričakujejo, da bo predsednik vlade podal mnenje vlade o položaju Turčije v okviru med- narodnih dogodkov in zapletov na Balkanu.

Bivši francoski ministrski predsednik Rey- naud in dva njegova sodelavca so obtoženi, da so izvršili tudi poverbo državnega denarja. Španske oblasti so jih prijele in našle pri njih dragocenosti, ki so jih darovali ljudje za voj- no, kot pomoč državni blagajni. (DNB).

Nad eno milijardo petet škode je povzročila povišanje v severni Španiji. Voda je odplavila v Pirenejih cela naselja, razdrila ceste, želez- nice, odnesla hotele, elektrarne itd.

Vojni minister Eden je prišel iz Egipta v Palestino in je obiskal v spremstvu generala Wawela tudi Transjordanijo.

Japonci se pogajajo z Nizozemsko Indijo za petrolej, ki pa so ga že vsega pokupili Angleži. Zaradi tega so Japonci ogorčeni in ni izključe- no, da bo prišlo do resnih zapletov, ki bi se pa utegnili spremeniti v vojno na Daljnem vzhodu.

Japonska letala neprestano napadajo birman- sko cesto in so po poročilih iz Tokija razde- lala že več mostov.

Velika javna dela je napovedal v neki svoji izjavi minister za telesno vzgojo Pantić. Vlada bo gradila avtomobilske ceste, izsuševala moč- virja, zidala železnice, javna poslopja in storila vse, da se odpravi brezposelnost.

Temeljni kamen za novo evangelijsko cerkev so položili v Beogradu dne 20. t. m. Vlada je prispevala din 100.000.

Vreme: pooblačilo se bo, topleje, na jugu dež.

Iz Češke

O smrti Viktorja M. Zalarja so prinesli češki listi daljša poročila z dne 5. oktobra pod na- slovom »Umrli je slovenski prevajalec iz če- ščine«. Češki listi naštevajo Zalarjeve prevo- de čeških knjig v slovenščino ter njegovo ve- liko ljubezen do češkega naroda, med katerim si je pridobil mnogo iskrenih prijateljev.

Češka filharmonija v Nemčiji. Šef opere »Narodnega gledališča« v Pragi, profesor Vac- lav Talih, bo še v tej sezoni gostoval s »Če- ško filharmonijo« v Berlinu in v Draždanih. Virtuozi na gosli, Vaša Přihoda, pa bo igral kot solist na koncertu »Nemškega filharmoničnega orkestra« v Pragi. Češki tenorist Pavel Ludi- kar bo insceniral v Ustju na Labi (Aussig) Smetanovo »Prodano nevesto« v tamošnjem nemškem gledališču.

Aretacija župana in občinskih uradnikov. Praški listi prinašajo na prvi strani sledečo debelo tiskano uradno obvestilo: Dne 3. ok- tobra je bil zaprt župan mesta Časalve, Jan Spáčil in dva uradnika okrožnega urada v Časlavi, zaradi sabotaže vojnogospodarskih od- redb glede življenjskih kart.

Vladnega komisarja v mestu Židlochovice pri Brnu je imenoval protektor v sporazumu z vladnimi krogi v Berlinu po razpustu občinske ga sveta. Komisarja Viktorja Jescheka je uve- del v uradne posle svetnik dr. Hofmann na svečan način in v prisotnosti zastopnikov vla- de rajha ter nemške armade. Višji deželni svetnik je pri tem govoril o nalogah nemških komisarijev v Protektoratu.

Iz Slovaške

Veliko amnestijo je izdala slovaška vlada za vse politične in vojaške delikte, ki so jih zagrešili madžarski ali rusinski občani, najsibo katerekoli državne pripadnosti v času od 1. januarja 1918 do 1. oktobra 1940.

Prepoved zakona med Judi in pripadniki krščanskih ver. Slovaška vlada pripravlja ured- bo, po kateri bo prepovedana ženitev med Judi in nejudi.

Socialna zaščita v Murski Soboti

Uspelo predavanje »Pomočniškega zbora«

Sila kola lomi. To čuti zadnji čas tudi nameščenci v Murski Soboti, ki se kljub draginji lepo razvijajo. Manj ugoden pa je seve razvoj tistih, ki delajo za procvit tega vedno lepšega središča Prekmurja. Delo se množi, v istem razmerju upadajo sredstva za življenje ob dnevnorošlih cenah vsega, kar rabi uslužbenec. Dolžnosti in pravice delojemalcev niso v nobenem razmerju več, ker jih spravljajo delodajalci izven okvirja naše jugoslovanske socialne zakonodaje.

Ta zakonodaja se tudi naglo spreminja. Uslužbenec, ki je ves teden v prodajalni in pisarni od ranega jutra do pozne noči, skoro nima časa, da bi sledil tem novim zakonom po časopisih. Če pa zakonov oni, ki so mu namenjeni, niti ne pozna, mu tudi koristiti ne morejo. Da pa delodajalci dobrot socialne zakonodaje ne vsiljujejo uslužbenecem sami, je videti pač najbolje v Murski Soboti.

Zaradi vsega tega je »Pomočniški zbor« v Murski Soboti narosil dr. Avgusta Reimana, da je prišel minulo soboto iz Maribora predavati o »Dolžnostih in pravicah delojemalcev do delodajalcev in obratno«.

Pomočniki so pokazali polno zanimanje za svoje predavanje in v častnem številu obiskali ta svoj izobraževalni večer, na katerem sta najprej poročala o tekočih zadevah »Pomočniškega zbora« predsednik Flegar Franc,

ki je prav toplo pozdravil došlega predavatelja in tajnika združenja trgovcev g. Vebler. Udeleženci predavanja so z največjim zanimanjem sledili referatu dr. Reimana o najnovejši socialni zakonodaji, ki je bil prirojen zlasti težavnim razmeram pomočnikov in ostalih nameščenec v današnjih časih. Govornik se je pečal zlasti z navedbami o minimalnih mezdah, kolektivnih pogodbah, vprašanjem plače v bolnišni, ob orožnih vajah, vpošlehu v kaderski rok, odpoved službe, rubežu plače, itd.

Čprav je trajalo predavanje do pol 11. ure zvečer, je bilo zanj vendar toliko zanimanja in odobravanja, da so si ob koncu navzgoji člani in članice »Pomočniškega zbora« soglasno želeli čimprejnjega nadaljevanja, kar je predavatelj radevolje obljubil. Popolno obvladavanje zakonodaje v službenem razmerju je lahko le v korist uslužbenca in delodajalca, ker se na ta način najlažje izločijo nepotrebni konflikti. Uslužbenec pa lahko tudi le tedaj koristi v podjetju če je v službi zadovoljen in če dobiva vsega toliko, da ve, za kaj živi in dela.

Udeleženci zanimivega predavanja so si tudi uvideli, da nam je treba dobro osigurano časopis, ki bo stalno propagiral zboljšanje in poznavanje socialne zakonodaje ter se jih je vsled tega leno število navzočih naročilo na »Delavsko Politiko«, katere pravni svetovalec je že tudi v Prekmurju dobro znan.

Zakaj morajo plačati račun vedno državni nameščenci, upokojenci in delavci?

Leta 1935., ko so bile baje državne blagajne preveč prazne — zakaj nam še niso povedali — so bile zelo občutno znižane oziroma ukinjene draginjske in rodbinske doklade. Dve leti pozneje so se te doklade deloma vrnilo, niso se pa vrnilo doklade za žene, kakor da bi ženam ne bilo potrebno živeti. Prvi takšen račun pa so državni nastavljeni že plačali, ko se jim je odvzelo stanarino, ki so si jo v prejšnjih časih pridobili, kakor tudi druge približke, katere so si priborili potom organizacije, katero so državni nameščenci pustili celo z dopadanjem upokojiti in umreti. Vse te zgube so znašale eno celo tretjino prejemkov.

Sedaj pa, ko je začela vojna za nadoblast na svetu, vsled česar je nastal nered v normalni preskrbi življenjskih potrebščin, pa morajo zopet državni nameščenci in upokojenci ter delavci plačati največji del tega računa. Ker država ne sloni samo na enem stebri, je treba upoštevati tudi druge stebre, da ne strohni.

Vsled kasnih ukrepov proti neupravičeni draginji, ki jo je večidel povzročila spekulacija in pohlep po lahkem dobičku, je draginja neopravičeno narasla do neverjetne višine; nekatero blago se je podražilo za 100 do 200 odst. Prejemki so se pa povišali državnim uslužbencem največ od 3 do 12 odst., in to le aktivnim, upokojencem pa sploh nič, razen onim, ki imajo še manjše otroke, katerih je pa itak malo. Skoro za 100 odst. je povprečno draginja narasla tako, da se revščina poviša za 90 odst., vsled česar so najbolj prizadeti upokojenci in delavci, katerim so na eni strani

nekaj povišali plače, na drugi strani pa so ravno toliko zgubili na premijah itd.

To gorostasno naraščanje cen najnujnejšim življenjskim potrebščinam, posebno še onim, ki se pridelajo v domači državi, nima stvarnega vzroka, ampak je večji del izroček spekulacije in dobičkaželosti ter zločinsko izrabljanje obstoječe konjunkturo. Zločin pa bi se moral kaznovati najstrožje in kaznovanim za vedno odvzeti možnost odiranja ljudstva. Nikjer na svetu ni draginja tako narasla kot pri nas. Če je neizbegljivo, da moramo pripevati svoj del k računu za sedanje svetovno uničevanje kulture in civilizacije, naj plačajo ta del računa tisti, ki so si znali in smeli iz ljudskega premoženja in dela nakopiti ogromno premoženje, od katerega niso ne moralno in ne pravno upravičeni.

Računati bo treba, da ima vse svoje meje. Prepričani smo, da se naj porast draginje in jo do skrajne možnosti ublaži, prejemke in zaslužek pa temu primerno regulira in poviša življenjski standard, ki je pri nas zelo, zelo nizek.

A. Br.

Cenitev letošnje žetve

Mednarodni inštitut za poljedelstvo v Rimu objavlja, da bo znašala žetev v Rumuniji, Madžarski, Jugoslaviji in Bolgariji 80 milijonov stotov; v primeru z letom 1939 bo žetev v teh deželah za tretjino manjša. V Franciji, Nemčiji, Belgiji, Švici, na Nizozemskem in Poljskem je cenitev letošnje žitne letine zelo težka. — Računa se, da bo znašala celokupna žetev v imenovanih državah 150 do 155 milijonov stotov, napram 176 milijonom v letu 1939. Ceni se, da bo letos žetev v Franciji za 60 odstotkov slabša, kot je bila v preteklem letu. — Evropska produkcija koruze (z izjemo SSSR) bo za šestino manjša od lanske. — Zanimivo je, da v Rimu še posluje mednarodni urad za poljedelstvo, kljub temu, da se sicer izbegava vsemu, kar ima značaj mednarodnosti.

TO IN ONO

Izseljevanje otrok iz Berlina. Berlinski dopisnik švicarskega lista »Luzerner Neueste Nachrichten« poroča, da so prvi otroški transporti začeli zapuščati Berlin že 8. oktobra. Prepeljujejo jih v take kraje, ki so sigurni pred zračnimi napadi. Otroci desetih let pridejo v družinsko oskrbo, 10 do 15 letni pa bodo odpravljeni v otroška zavetišča in taborišča. Mali otroci se lahko izselijo na deželo s svojimi materami. Izseljenim šoloobveznim otrokom bodo dajali pouk dosežani učitelji, ki se bodo tudi izselili z otroki vred.

Le Havre, znano veliko pristanišče na francoski obali, je po angleških bombnikih tako močno poškodovano, da bo preteklo nekaj let, predno bo pristanišče spet uporabno in popravljeno. Tako poroča dopisnik velikega ameriškega dnevnika »New York Times«.

Tudi v Turčiji draginja. V Turčiji so zvišali cene časopisov za 50 odst. To kaže, da je tudi življenje tam vsaj toliko dražje.

Wendell Willkie, republikanski kandidat za ameriške predsedniške volitve, je imel te dni velik volilni govor. Pri tej priliki je izredno ostro obsojal stališče tistih Amerikancev, ki se vedno zagovarjajo izolacionizem (t. j. da Amerike sedanja vojna nič ne briga).

Demokracija za demokrate. Argentinski notranji minister je izdal uredbu, po kateri je svoboda združevanja dovoljena le tistim političnim strankam in društvom, ki temeljijo na demokratski podlagi in so za republikansko ustavo.

Žepna bencinska peč. V Nemčiji je nekdo iznašel kot pomoč v hudi zimi žepno peč. — Majhen kovinski zavoj v obliki žepne svetilke, ima na gornji strani platinovo žico, ostalo pa je majhen tank za bencin. Platinova žica se ogreje z vžigalnikom, ali vžigalico in nato uhaiajoča bencinova para iz tanka greje žico. Ta toplota pronika tudi skozi rokavice in greje na ta način roke. Toplota vzdrži 10 ur in je ustroj peč popolnoma varen.

Kotiček sodružic

Varčevanje — s pomočjo knjigovodstva

Danes mora delavska gospodinja bolj ko kdaj prej varčevati, ako hoče obdržati v rokah konec one vrvi, na kateri visi obstanek vse družine. Da bo tej svoji nalogi kos, je neobhodno potrebno, da si sama sebi postavi nadzorstvo, strogo kontrolo, ki opazi in ugotovi vse napake in pomanjkljivosti in omogoči, da se pravočasno odpravijo in popravijo. Tako nadzorstvo ji bodi nje lastno knjigovodstvo, ki je najuspešnejša samokontrola.

Pametna gospodinja vedno skrbno zapisuje vse svoje dohodke in izdatke. Žal pa je še vedno veliko gospodinj, ki nočejo priznati važnosti knjigovodstva, češ, če zapisujem ali ne, dohodki niso večji in izdatki ne manjši. To pa nikakor ne drži. Res je, da dohodkov s knjigovodstvom ne moremo zvišati, a izdatke pa lahko dostikrat zmanjšamo ali pa jih vsaj pravilneje porazdelimo. Če si natančno zapisujemo dohodke in izdatke, imamo tako rekoč črno na belem pred seboj pohvalo ali grajo, kar vpliva na nas vzpodbudno ali opominjevalno. Nehote začnemo premišljevat o tem, kako upravljamo družinsko imetje, dobro ali slabo in kar samo po sebi sledi, da si potem od tedna do tedna, od meseca do meseca bolj prizadevamo, doseči ugodnejše računске zaključke, da črtamo vse nepremišljene izdatke, da ne zamenjamo in omalovažujemo nobenega dohodka. Kmalu smo tako daleč, da pazimo z železno strogostjo na to, da nobeni lahkomišelnosti izdatki ne ovirajo gospodinskih računov, da se za vsako ceno skušamo izogniti zadolžitvi oz. si prizadevamo, rešiti se dolgov čimprej.

Res je, da gospodinja s samim knjigovodstvom ne more rešiti blagostanja družine. — Mnogo lažji pa bo obstanek v današnjih hudih časih, če se vsak član družine že koj spočetka zaveda, koliko sme izdati za prehrano, koliko za stanovanje, obleke in razvedrilo. Zato je majhen zvezek, v katerega zapisujemo dohodke in izdatke, v vsakem, tudi najskromnejšem gospodinjstvu neobhodno potreben.

Grozdje kot zdravilo

Letos je tako malo grozdja, da ga bomo zlahka pojedli. Še v drugih letih, ko je grozdje bogato obrodilo, je bilo vse premalo ljudi deležno te blagodati, ker je bila cena grozdja z ozirom na ceno vinskega mošta vedno veliko previsoka. V vinorodnih krajih pač žal še vedno prevladuje miselnost, da je grozdje samo za prešo in da je škoda za vsako pozabano jagodo. Grozdje pa ni samo izredno okusen sad, ampak je tudi važno zdravilo. Če bi bilo cenejše, bi se moral z njim zdraviti vsak človek, ker bi tako najbolje pripravil telo na zimo. Pomen zdravljenja z grozdjem je splošno priznan. Grozdje je najzdravnejša in najugodnejša hrana za človeka. Zlasti čisti kri, žene k potenju in je priporočljivo proti zaprtju. Grozdni sladkor vpliva zelo olajševalno na delovanje jeter, zaradi kalijevega karbonata, ki ga vsebuje, pa je zdravo tudi za ledvice. Zelo dobro ozdravi grozdje malokrvnost in bledokrvnost, ker je zaradi sladkorja, ki ga

vsebuje, zelo redilno. Obenem je pa izvrstno sredstvo proti debelosti. Grozdje redi, dasi suši telo. Z uspehom se tudi zdravimo z grozdom pri astmi, nevtrasteniji, revmatizmu in protinu.

Grozdje v kuhinji

Grozdje je najboljša sveže in je tedaj tudi najbolj koristno človeškemu telesu. Zato ga uživamo predvsem svežega. — Vendar se pa včasih zgodi, da pride kdo do kakšne večje množine grozdja, zlasti cenejših vrst, izabele in šmarnice. V tem slučaju lahko grozdje z uspehom porabimo v kuhinji, kar je pri nas še skoraj neznano.

Kadar uporabljamo grozdje v kuhinji, so nam pečke v napoti. V finejši kuhinji vedno odstranimo te pečke. Zato imajo celo poseben majhen aparat, ki ga pa pri nas še ni dobiti. Lahko si pa pomagamo tudi brez aparata. Pečke odstranimo tako: Grozdje operemo, nato pa odrežemo s škarjami največje in najlepše jagode in jim odtrgamo peclje. S pletliko, z nožem ali s čisto majhno žličko previdno razširimo odprtino, tako da lahko potegnemo peclje ven. Paziti pa moramo, da odprtine preveč ne razširimo, da ne steče preveč soka. To delo gre hitreje, kakor bi kdo mislil. Če se nam pa zdi preveč zamudno, pa lahko uporabimo grozdje s pečkami vred.

Grozdna juha: Potrebno množino jagod (za osebo vsaj eno pest) vkuhamo v vrelo vodo, pustimo čisto kratko vreti in takoj odstavimo. Napravimo prav svetlo prežganje, damo v juho in dodamo sladkor, malo soli in cimeta. Če je juha prevrela, jo povežemo z drobtinami. Kisli okus te juhe je zelo prijeten. Najbolj primeren vložek za to juho so opečene zemlje.

Grozdni cmoki: Napravimo krompirjevo testo, kakor za češpljeve cmoke, razvaljamo in narežemo tri- ali četverkotnike. Na sredjo vsake krpice damo štiri ali več jagod, oblikujemo lepe cmoke in ravnamo z njimi dalje kot s češpljevimi cmoki.

Grozdni štrudel: Napravimo testo kakor za jabolčnega, nanj pa naložimo jagode, potresemo s sladkorjem, cimetom in drobtinami. Še bolje je, če dodamo nastrgane orehe.

Marmelada iz grozdja: Letos je bilo malo sadja, pa si lahko zato napravimo marmelado iz grozdja. Ker je grozdna marmelada precej redka, storimo najbolje, če jo mešamo s češpljevo ali breskovo. Zelo dobra je tudi mešanica grozdne in kutinove marmelade, ki pride letos najbolj v poštev, ker je kutin še precej. — Grozdju odstranimo pečke, kakor prej omenjeno. Lahko pa daš tudi jagode na ogenj in pustiš zavreti, nato jih pa pretlačiš skozi sito. Škoda pa je, ker potem odpadejo luščine in je marmelada še bolj redka. Kutine snažno opereš, neoplunene narežeš na krahle in pristaviš z malo vode. Kuhaš toliko časa, da so mehke, nato jih pa pretlačiš skozi sito. Zdaj zmešaš grozdno in kutinovo marmelado, postaviš še enkrat na ogenj, pustiš zavreti, dodaš potrebni sladkor (na 1 kg mežje vsaj pol kg sladkorja), odstaviš in napolniš v kozarce ali steklenice.

Churchill predsednik angleške konservativne stranke

Bivši predsednik konservativne stranke v Angliji Chamberlain je izstopil iz vlade in odločil tudi predsedništvo konservativne stranke. V sredo, dne 9. t. m. je imela konservativna stranka občni zbor, na katerem je soglasno izvolila za predsednika stranke predsednika vlade Churchilla.

Soglasna izvolitev pomeni, da imajo konservativci veliko zaupanje v težki situaciji v njegovo spretnost in odločnost.

Nemci pa pišejo, da so se s tem vsi konservativci znova pokazali kot sovražniki Nemčije.

Žena tajnica notranjega ministra. Ellen Wilkinson, znana angleška socialistka, je imenovana za tajnico v angleškem notranjem ministrstvu.

POVESTI MAKSIMA GORKEGA

V nekaj dneh izide prvi zvezek spisov slavnega ruskega pisatelja M. Gorkoga. Ta zvezek prinaša na 48 straneh povesti »Nekoč v jeseni«, »Starka Izergiji«.

In »Življenje Maksima Gorkoga« po Gruzdovu. Do srede decembra bodo izšli naslednji 4 zvezki. Vseh pet zvezkov, torej 24 strani, stane 12 din in jih naročite pri »Knjiga za vsakogar«, Maribor, Sodna ulica 26-III. V kelpertazi stane posamezni zvezek 3 dinarje.

DOVOLJ BLAGA

z lepimi vzorci
se dobi poceni v

Trpinovem bazarju

Maribor, Vetrinjska ulica 15

Delavski pravni svetovalec

Povišanje zakupnine (Zabukovca)

Vprašanje: Oddal sem v zakup zemljišče za več let in bi rad zaradi draginje in povišanja davkov zakupnino povišal. Ali je to dovoljeno?

Odgovor: V smislu uredbe o pobijanju draginje in brezvestne spekulacije se ne smejo povišati najemnine za poslovne prostore in stanovanja in ne smejo biti višje, kot so bile na dan 1. septembra 1939. Zakon pa ne določa ničesar zaradi povišanja zakupnine. Ako ste sklenili z zakupojemalcem pogodbo in določili zakupnino za določeno dobo, potem pred potekom te dobe zakupnine ne morete zvišati, sicer ne.

Nasad drevesa na tujem svetu (Liboje)

Vprašanje: Tovarna mi je dala poleg naravnega stanovanja tudi kos vrta, na katerem sem si nasadil hruško. Tovarna mi je sedaj odpovedala stanovanje in ne dovoli, da vzamem hruško s seboj. Ali smem vzeti hruško s seboj?

Odgovor: V smislu zakonitih določil postanejo zasajene sadike na tujem zemljišču ko poženejo korenine, last lastnika zemljišča. V vašem primeru je sedaj lastnik hruške tovarna in je ne smete izkopati, niti prodati. Lahko zahtevate odškodnino za hruško, ker se je s to hruško tovarna obogatila.

Prepoved zaposlitve ob starosti (Nazarje)

Vprašanje: Pri našem podjetju so zaposleni tudi delavci od 68 do 73 let ter delajo pri stroju celo po 11 ur dnevno. Ali je to dopustno?

Odgovor: Zakon o zaščiti delavcev nikjer ne ureja delovnega časa po starosti delavcev. Zakon navaja le, da delavec ne sme biti mlajši od 14 let. Najvišji delovni čas v industrijskih podjetjih je 8 ur, v ostalih podjetjih po 9 in 10 ur. Za opravljene nadure, t. j. za ure preko tega časa, lahko zahtevajo delavec 50 odst. povišek na temeljno mezdno.

SE VEDNO KUPITE DOBRO IN PO UGODNIH CENAH

Rokavice, nogavice, pletenine, bluze, jopice, sviterje, žemperje (lastni izdelki). Volna, prela za strojna ročna dela. Kombineže, modrčke, srajce svilene in flor nogavice itd. Obločke, platno, odeje, predpasnike, rute. Blago, perilo za ženske, moške, otroke. Šivilske potrebščine, galanterija.

OSET »MARA«, Koroška cesta 26 (Poleg tržnice — Vodnikov trg)